

Toepassingsprofiel omgevingsvisie

Versie 0.97
Geonovum – KOOP

Datum 24 januari 2019

Colofon

OW-besluit	omgevingsvisie
Versie	0.97
Projectnaam	Standaard Officiële Publicaties met specifieke toepassing voor OW-besluiten
Projectnummer	PR04
Contactpersoon	Eric van Capelleveen
Auteur(s)	Wideke Boersma, Bart Huijbers, Satyan Ramlal, Maarten van Rooij, Erik Lubberink

Versiehistorie

Versie	Datum	Wijziging
0.1	22-12-2016	Eerste versie, globale invulling
0.2	25-1-2017	Uitwerking/verdieping van alle onderdelen.
0.6	31-1-2017	Eindversie van sprint 1 Omgevingsvisie (januari 2017)
0.6.1	19-6-2017	Werkversie. Bevat o.a. reviewcommentaar op versie 0.6 en een aantal onderwerpen in bijlage 1
0.85a	7-12-2017	TPOD in lijn gebracht met de TPOD's van de andere OW-besluiten.
0.85b	21-12-2017	Aanpassingen n.a.v. commentaar materiedeskundigen uit twee inhoudelijke sessies (werksessie en vakberaad provincies/gemeenten)
0.85c	11-1-2018	Herstructurering hoofdstukken Nieuwe toelichting over (UML) model incl Locati
0.95	1-7-2018	Wijziging toelichting over verwijzingen
0.96	1-9-2018	Nieuwe uniforme opmaak, procesmodel aangepast n.a.v. feedback werkgroep, UML update, waardelijsten geïnventariseerd.
0.97	20-12-2018	Tekstverbeteringen, dubbelingen in de tekst verwijderd
0.97	20-12-2018	Belangrijkste resultaten uit rapportage van de werkgroep Omgevingsvisie opgenomen in hoofdstuk 1 en waar mogelijk in andere paragrafen, zoals Thema en Onderwerp
0.97	20-12-2018	Hoofdstuk 2 herschreven
0.97	20-12-2018	Kenmerken omgevingsvisie in Tabel 2 aangevuld en aangepast
0.97	20-12-2018	Vastgelegd op welk niveau annotaties kunnen worden toegepast
0.97	20-12-2018	Verduidelijkt wat wordt bedoeld met uitbreidbare waardelijst
0.97	20-12-2018	Werking van Locatie en Werkingsgebied volledig opnieuw geschreven en kenmerken van Locatie toegevoegd
0.97	20-12-2018	Beschrijvingen van de annotaties Thema en Onderwerp aangescherpt
0.97	20-12-2018	Thema wordt niet langer op kaart weergegeven
0.97	20-12-2018	De uitwerking van het presentatiemodel voor de omgevingsvisie a.d.h.v. voorbeelden toegelicht
0.97	20-12-2018	UML klasediagram in Bijlage 3 geactualiseerd en voorzien van een tabel met definities, eigenschappen, etc.
0.97	20-12-2018	Bijlage 4 Implementatiemodel verwijderd, vervangen door tabel Specificatie van klassen en eigenschappen voor de omgevingsvisie in bijlage 3B
0.97	20-12-2018	Lijst met openstaande vragen en issues bijgewerkt, met name de openstaande besprekpunten op basis van de conclusies en aanbevelingen van de Werkgroep Omgevingsvisie
0.97	20-12-2018	Het woord Afbeelding als een van de onderdelen van de inhoud van tekst vervangen door het woord Figuur om de tekst consistent te maken met IMOP

Inhoud

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.1.1	Nieuw stelsel omgevingsrecht	6
1.1.2	Digitaal Stelsel Omgevingswet	6
1.2	Toepassingsprofiel OW-besluit (TPOD)	7
1.2.1	Tussenresultaat Werkgroep Omgevingsvisie	8
1.3	Leeswijzer	9
2	Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor OW-besluiten	10
2.1	Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsvisie	10
2.2	OW-besluiten met en zonder regels	10
2.3	Betekenis van tekst in toepassingsprofielen voor OW-besluiten zonder regels	11
2.4	Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde versie	11
3	Inhoudelijke aspecten van de omgevingsvisie	12
3.1	Kenschets rechtsfiguur	12
3.2	Algemene kenmerken omgevingsvisie	13
3.3	De inhoud van de omgevingsvisie	15
3.3.1	Onderwerpen voor omgevingsvisie	16
3.3.2	Regels en besluiten die leiden tot wijziging omgevingsplan	17
3.3.3	Omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit	18
3.3.4	Overgangsfase	18
4	Annoteren	19
4.1	Inleiding	19
4.2	Annotaties	19
4.2.1	Bekendmakingswet-annotaties	19
4.2.2	Omgevingswet-annotaties	19
4.2.3	Service-annotaties	19
4.3	Annotaties met een waardelijst	19
5	Vormgeving van de omgevingsvisie	21
5.1	Inleiding	21
5.2	Besluit en besluitonderdelen	21
5.3	De besluitonderdelen die aan het toepassingsprofiel moeten voldoen	21
5.4	De actuele geldende versie van de omgevingsvisie	21
5.5	De geconsolideerde versie van de omgevingsvisie	21
5.6	Tekststructuur van de omgevingsvisie	22
5.6.1	Hoofdstructurering van de tekst	22
5.6.2	Structurering tekstelementen	22
5.6.3	Opschrift en nummering van de tekstelementen	23
5.6.4	Standaardindeling regeltekst OW-besluit	23
5.7	Locatie	23
5.7.1	Locatie en Werkingsgebied	23
5.7.1.1	Toelichting	23
5.7.1.2	Norm	24

5.7.2	Stapeling van Locaties	25
5.7.3	Beschrijving werkingsgebied in woorden	25
5.8	Toepassing van annoteren in de omgevingsvisie	25
5.8.1	Begripsbepalingen	25
5.8.2	Meet- en rekenbepalingen	25
5.8.3	Activiteiten	25
5.8.4	Functies	25
5.8.5	Omgevingswaarde	25
5.8.6	Omgevingsnorm	25
5.8.7	Beperkingengebied	25
5.8.8	Thema	25
5.8.8.1	Toelichting	25
5.8.8.2	Norm	26
5.8.9	Onderwerp	26
5.8.9.1	Toelichting	26
5.8.9.2	Norm	26
5.8.10	Relatiekwalificatie	26
5.8.11	Verwijzing	26
5.8.11.1	Toelichting	26
5.8.11.2	Norm	27
5.8.12	Regelkwalificatie	27
5.9	Standaardfrase als verbinding tussen regeltekst, werkingsgebied en waarden	27
6	Presentatiemodel toegepast op de omgevingsvisie	28
6.1	Principes van functioneel weergeven	28
6.2	Presentatie van tekst	28
6.2.1	Presentatie van OW-besluiten met regels	28
6.2.2	Presentatie van tekst voor OW-besluiten zonder regels	28
6.3	Presentatie van geometrie van (werkings)gebieden	29
6.4	Uitwerking Presentatiemodel voor de omgevingsvisie	31
6.4.1	Activiteit	31
6.4.2	Functie	31
6.4.3	Omgevingswaarde	31
6.4.4	Omgevingsnorm	31
6.4.5	Onderwerp	31
6.4.6	Beperkingengebied	32
7	Openstaande vragen en issues	33
8	Bijlagen	34
Bijlage 1	Ontwerpkeuzen	35
Bijlage 2	Toelichting op hoofdlijnen van STOP en IMOP	36
Bijlage 3	UML klassediagrammen voor OW-besluiten	37
	A. UML klassediagram voor metadata van OW-besluiten	37
	B. UML klassediagram met annotaties voor de Omgevingsvisie	38

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het motto van de Omgevingswet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met benutten wordt bedoeld het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften te vervullen. Bij beschermen gaat het over het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

In dit document gebruiken wij de term OW-besluit. Deze term staat voor 'besluiten en andere rechtsfiguren op grond van de Omgevingswet'. Voorheen werd hiervoor de term omgevingsdocument gebruikt.

1.1.1 *Nieuw stelsel omgevingsrecht*

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Met de Omgevingswet wordt het huidige stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien en wordt het fundament van het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht gelegd. Met het vernieuwen van het omgevingsrecht wil de wetgever vier verbeteringen bereiken:

- Het omgevingsrecht is inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in het gebruik.
- De leefomgeving staat op een samenhangende manier centraal in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Een actieve en flexibele aanpak biedt overheden meer afwegingsruimte om doelen voor de leefomgeving te bereiken.
- Besluitvorming over projecten in de leefomgeving gaat sneller en beter.

Voor de realisatie van deze doelen biedt de wetgever diverse juridische instrumenten, waaronder de OW-besluiten die verschillende bevoegde gezagen in staat stellen besluiten te nemen die ingrijpen in de leefomgeving. De belangrijkste OW-besluiten zijn:

- Algemene Maatregelen van Bestuur (Rijk)
- Ministeriële Regelingen (Rijk)
- Omgevingsvisie (Rijk, provincies en gemeenten)
- Omgevingsverordening (Provincies)
- Waterschapsverordening (Waterschappen)
- Omgevingsplan (Gemeenten)
- Projectbesluit (Rijk, provincies en waterschappen)
- Programma (Rijk, provincies en gemeenten)

In deze OW-besluiten staan verschillende soorten kaders, regels en/of kwalitatieve en kwantitatieve normen, bijvoorbeeld gericht op activiteiten van burgers en bedrijven in de fysieke leefomgeving.

1.1.2 *Digitaal Stelsel Omgevingswet*

Digitalisering is een ander belangrijk instrument voor het behalen van deze verbeterdoelen. De Omgevingswet bevat de grondslagen voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Daarmee is de juridische basis gelegd voor de ontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en kunnen er regels worden gesteld over onder andere gemeenschappelijke definities in de standaarden en voorzieningen die onderdeel zijn van het stelsel.

Het DSO zorgt voor samenhangende, eenduidige en toegankelijke informatie van goede kwaliteit en draagt bij aan de verbetering van het stelsel van het omgevingsrecht. Het stimuleert een snellere en integrale besluitvorming onder de Omgevingswet en vergroot het gebruikersgemak.

Het DSO biedt het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving. Via het DSO kunnen zij:

- informatie raadplegen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, zoals gegevens over water- of luchtkwaliteit en geluidbelasting.
- vergunningen aanvragen en meldingen doen;
- zien welke regels en beleid van toepassing zijn op een locatie. De basis hiervoor zijn de OW-besluiten die in het DSO zitten, waaronder omgevingsvisies, omgevingsverordeningen en omgevingsplannen, projectbesluiten en programma's.

Om aan deze doelstellingen van het DSO te kunnen voldoen is het nodig om de OW-besluiten *machine-leesbaar* te maken en de gebruikte gegevens *onderling uitwisselbaar* te maken. Dat betekent dat de OW-besluiten vanuit informatiekundig en technisch oogpunt moeten worden gestructureerd en gestandaardiseerd.

De Omgevingswet biedt daartoe de mogelijkheid door het stellen van regels over de inrichting en vormgeving van de OW-besluiten, die worden vastgelegd in de Standaard Officiële Publicaties (STOP) en het onderhavige document.

De standaard legt vast hoe tekst moeten worden ingedeeld en geannoteerd, hoe tekst aan locaties moet worden gekoppeld, welke waardelijsten van toepassing zijn en hoe het resultaat vervolgens uitgewisseld moet worden. Het is aan de bevoegde gezagen om de inhoud van de tekst te bepalen.

1.2 Toepassingsprofiel OW-besluit (TPOD)

De Standaard Officiële Publicaties (STOP) bestaat in de basis uit drie modellen: Berichtenmodel, Presentatiemodel en Informatiemodel.

Het Informatiemodel voor Officiële Publicaties (IMOP) bevat de generieke, abstracte basis voor de beschrijving van de inhoud van officiële publicaties in officiële publicatiebladen van overheden, de daaruit afgeleide consolidaties en het daaraan gerelateerde berichtenverkeer. De structuur van het IMOP bestaat uit drie met elkaar samenhangende componenten:

- Tekststructuur: De tekstelementen van een officiële publicatie, zoals een hoofdstuk, artikel, lid en alinea;
- Locatie: Een met coördinaten afgebakend gebied of object, waarbij de Locatie één of meerdere geometrieën bevat;
- Annotaties: Toegevoegde gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen die tekst machine-leesbaar maken en/of het mogelijk maken dat bepaalde gegevens op een kaart weergegeven worden.

Voor de algemene regels en richtlijnen voor de toepassing van IMOP in het domein van de Omgevingswet wordt voor elk OW-besluit een Toepassingsprofiel opgesteld, het zogenaamde TPOD.

Een TPOD beschrijft de informatiekundige specificaties conform IMOP voor de (inhoudelijke) onderwerpen, de regels en richtlijnen die gelden voor het betreffende OW-besluit. Het is in

feite de schakel tussen de juridisch(-inhoudelijke) bepalingen in de Omgevingswet en de technische specificaties voor het ontwikkelen van software ten behoeve van het opstellen van de afzonderlijke OW-besluiten.

Het TPOD is primair bedoeld voor informatie-specialisten en beleidsmedewerkers van de bevoegde gezagen, die de OW-besluiten volgens de standaard inhoud en vorm zullen geven. De praktijkrichtlijn voor het betreffende OW-besluit vult dit aan met aanwijzingen en voorbeelden voor de concrete toepassing van de standaard.

Voor elk TPOD is een aparte xml-versie geschreven, zodat softwareleveranciers op basis van universele codering software kunnen ontwikkelen ter ondersteuning van het opstellen van de OW-besluiten en voor mogelijke andere toepassingen.

Dit TPOD geeft uitwerking aan de omgevingsvisie en behoort bij een set van documenten die, als onderdeel van de STOP, ontwikkeld zijn voor het domein van de Omgevingswet:

- Het Conceptueel Informatiemodel voor de Omgevingswet (CIM-OW);
- Een generiek Toepassingsprofiel (TPOD-generiek);
- Toepassingsprofielen (TPOD's) van andere OW-besluiten;
- Parameters bij de afzonderlijke TPOD's;
- Waardelijsten behorende bij de TPOD's;
- Praktijkrichtlijnen op basis van de TPOD's;
- Presentatiemodel;
- Berichtenmodel;
- Conformiteitsregels.

1.2.1 *Tussenresultaat Werkgroep Omgevingsvisie*

Deze TPOD is nog in ontwikkeling en wordt in de eerste helft van 2019 afgerond. Deze versie beschrijft de huidige situatie, waarin de eerste resultaten van de besprekingen in Werkgroep Omgevingsvisie (najaar 2018) voor zover mogelijk zijn meegenomen. De Werkgroep heeft een rapportage met conclusies en aanbevelingen opgesteld met de volgende hoofdpunten:

- De ideeën en wensen van de bevoegde gezagen voor de inrichting en vormgeving van de omgevingsvisie liggen erg uiteen. De verschillende ideeën en wensen zijn samengevat tot vier niveaus. Het TPOD Omgevingsvisie zal aan deze reeks van uiteenlopende ideeën en wensen ondersteuning moeten bieden;
- Het is aan het bevoegd gezag zelf om te bepalen van welk niveau zij wil gebruiken en in welke vorm zij het besluit aan de LVBB en het DSO aanlevert, mits voldaan wordt aan de minimale eisen voor de aanlevering van een OW-besluit aan de LVBB en DSO;
- De doorzoekbaarheid van een omgevingsvisie is afhankelijk van de mate waarin tekst, locaties en annotatie met elkaar in verband worden gebracht en tot op welk detailniveau;
- Voor de omgevingsvisie kan gebruik gemaakt worden van de annotaties Thema's en Onderwerp, echter de definities zijn niet helder en niet onderscheidend genoeg.
- De limitatieve waardelijst Thema is te functioneel van opzet en geeft geen ruimte voor thema's die in omgevingsvisies van toepassing zijn. Bovendien komt het gebruik van een limitatieve lijst als een *verplichting* over en sluit niet aan bij de vormvrijheid van de visie.
- De begrenzing van de locaties in een omgevingsvisie zijn indicatief. De wijze waarop indicatieve grenzen en symbolen worden weergegeven op de kaart, is onderwerp voor nadere uitwerking.

In deze TPOD is in ieder geval aandacht besteed aan de beschrijving van en eigenschappen bij de annotaties Thema en Onderwerp, alsmede de aanpassing van de waardelijst Thema. In paragrafen 5.8.8 respectievelijk 5.8.9 is hier uitwerking aan gegeven.

De rapportage van de werkgroep is op te vragen bij het secretariaat van het project PR04. Voor het vervolg zal in het eerste half jaar 2019 verdere uitwerking worden gegeven aan de wensen voor de TPOD, uitgaande van de conclusies en aanbevelingen in de rapportage. Tevens is de wens om de omgevingsvisie in een bredere scope te plaatsen dan alleen de gebiedsgebonden elementen. Immers, niet alle informatie in een omgevingsvisie is gebiedsgebonden en zal dan op een andere manier ontsloten moeten/kunnen worden.

1.3 Leeswijzer

De doelstellingen van de Omgevingswet en het DSO zijn in dit hoofdstuk op hoofdlijnen toegelicht. Daarmee is het bredere kader en het doel van het TPOD geschetst. In hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten voor het TPOD omschreven die de kaders vormen voor de structurering en standaardisering van de omgevingsvisie. De juridische en inhoudelijke kenmerken van de omgevingsvisie worden uitgewerkt in hoofdstuk 3 en biedt daarmee de basis voor de structurering ervan.

Na een toelichting op het concept van annoteren en de soorten annotaties in hoofdstuk 4, wordt in hoofdstuk 5 de structuur van de omgevingsvisie beschreven. Daarin wordt toegelicht hoe de omgevingsvisie gestructureerd moet worden om het machine-leesbaar en op een gestandaardiseerde manier uitwisselbaar te maken.

In hoofdstuk 6 wordt beschreven hoe het presentatiemodel wordt toegepast op de omgevingsvisie en hoofdstuk 7 tenslotte bevat een lijst van punten en vragen die nog openstaan. In Bijlage 3 zijn voor de metadata en de annotaties van de omgevingsvisie UML klasdiagrammen opgenomen.

De TPOD's voor alle OW-besluiten volgen dezelfde structuur en indeling, om de vergelijkbaarheid van de tekstblokken en het beheer daarvan nu en in de toekomst zo eenvoudig mogelijk te maken. Het kan zijn dat een paragraaf niet van toepassing is voor een bepaalde TPOD. In dat geval wordt dat ook in de betreffende paragraaf aangegeven.

Dit toepassingsprofiel stelt een aantal (overwegend technische en structurerende) normen voor het opstellen van de omgevingsvisie. Voorbeelden daarvan zijn het aantal besluitonderdelen waaruit een besluit tot wijziging van de omgevingsvisie moet bestaan, de eigenschappen die nodig zijn om een bepaalde annotatie vast te leggen en de manier waarop de relatie tussen tekst en werkingsgebied wordt vormgegeven. Uiteraard bevat het toepassingsprofiel ook een toelichting op die normen. Om volstrekt helder te maken wat tot de norm behoort wordt in de tekst een duidelijk onderscheid gemaakt tussen beide teksttypen. De toelichtende teksten staan steeds in de subparagraaf Toelichting, de normen staan in de subparagraaf Norm.

2 Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor OW-besluiten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor OW-besluiten beschreven. Deze uitgangspunten zijn mede gebruikt als bouwstenen voor de ontwikkeling van de TPOD's. Deze informatie is met name beschrijvend van aard en dient het doel achtergrond te bieden voor de komende hoofdstukken, die voortborduren op de uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk.

2.1 Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsvisie

Het proces begint met een informeel deel dat bestaat uit participatie en (voor)overleg. Daarbij legt het bevoegde gezag dan wel een initiatiefnemer een voorstel, voornemen of een vraagstuk voor aan externe partijen, zoals bewoners en bedrijven uit de betreffende omgeving en andere bevoegde gezagen. Deze informele fase is vormvrij. Het bevoegd gezag (en de initiatiefnemer) kan zelf een medium kiezen voor participatie en/of overleg: een document, een website, een film etc. In het informele deel van het proces kan een informele versie van het OW-besluit gebruikt worden. De STOP- en TPOD-standaarden maken dat mogelijk door ook een concept-versie van OW-besluiten aan te bieden.

Bij het opstellen van het OW-besluit ten behoeve van het formele deel van het proces moet gebruik gemaakt worden van de standaarden STOP en TPOD. De standaarden ondersteunen ook dit opstelproces. Na het opstellen van het OW-besluit volgen publicatie en kennisgeving van het ontwerp van het OW-besluit en later publicatie of bekendmaking van het besluit in de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen (verder: LVBB).

In de LVBB worden alleen ontwerp- en vastgestelde besluiten gepubliceerd respectievelijk bekendgemaakt. Op dit moment is nog onduidelijk of, en zo ja waar, zal worden voorzien in een omgeving waarin ook de OW-besluiten met niet-formele status beschikbaar gesteld en geraadpleegd kunnen worden.

2.2 OW-besluiten met en zonder regels

Er is onderscheid tussen OW-besluiten die regels bevatten, zoals het omgevingsplan, en OW-besluiten die geen regels bevatten, zoals de omgevingsvisie.

OW-besluiten die regels bevatten, zullen vanuit de gebruikerstoepassing van het DSO het meest bevroegd worden. Daarom worden aan die OW-besluiten extra eisen gesteld ten behoeve van de bekendmaking en zijn er extra mogelijkheden aan toegevoegd voor bevraging en raadpleging. Om deze reden besteden de standaarden extra aandacht aan deze categorie als het gaat om tekststructuur, relatie met Locaties en weergave.

De OW-besluiten zonder regels hebben een ander karakter. Ze hebben een vrijere opzet en kennen geen artikelsgewijze indeling. Hiervoor geldt dan ook een aantal eisen niet die wel voor de OW-besluiten met regels gelden.

De specificaties voor de tekststructuur zijn opgenomen in paragraaf 5.6.

2.3 Betekenis van tekst in toepassingsprofielen voor OW-besluiten zonder regels

Het projectbesluit, de omgevingsvisie en het programma zijn voor een groot deel opgebouwd uit niet-regeltekst. Dat wil zeggen niet opgebouwd op basis van een artikelstructuur, maar wordt opgesteld met gebruik van een vormvrije tekststructuur (zie ook paragraaf 5.6). Hierbij gelden geen regels omtrent de structuur van de tekst en kan een onbepaald aantal niveaus aangebracht worden.

Hierdoor krijgen bestuursorganen de flexibiliteit het instrument zoveel mogelijk naar eigen inzicht vorm te geven.

2.4 Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde versie

OW-besluiten komen tot stand door het nemen van een initieel besluit (het eerste besluit waarbij een volledig OW-besluit wordt vastgesteld) dan wel, in het geval van de omgevingsvisie, door het nemen van besluiten tot wijziging van de omgevingsvisie van rechtswege. In beide gevallen kunnen de OW-besluiten vervolgens door wijzigingsbesluiten gewijzigd worden.

Omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen en omgevingsvisies moeten in geconsolideerde vorm beschikbaar gesteld worden. In de geconsolideerde versie worden alle achtereenvolgens genomen wijzigingsbesluiten verwerkt tot een doorlopende versie van het OW-besluit. In paragraaf 5.2 wordt het besluit tot vaststelling dan wel wijziging van het OW-besluit beschreven. Paragraaf 5.5 gaat nader in op de geconsolideerde versie. De werking van het wijzigen van OW-besluiten door middel van wijzigingsbesluiten en het consolideren is in detail beschreven in CIM-OP en in de STOP-TP-documentatie.

Een groot deel van de bepalingen van dit toepassingsprofiel is met name van toepassing op de geconsolideerde versie van het OW-besluit en minder op wijzigingsbesluiten. Een wijzigingsbesluit zal namelijk vooral het verschil met de vorige geconsolideerde versie laten zien.

3 Inhoudelijke aspecten van de omgevingsvisie

Dit hoofdstuk beschrijft de inhoud de omgevingsvisie en heeft als doel de functionele elementen in het toepassingsprofiel te kunnen identificeren.

Paragraaf 3.1 schetst het karakter van de omgevingsvisie. Deze schets bevat informatie op hoofdlijnen, die van belang is voor de functionele elementen in het toepassingsprofiel. In paragraaf 3.2 staan algemene kenmerken van de omgevingsvisie. Deze kenmerken geven de (juridische, procedurele, etc.) context weer van de omgevingsvisie, maar beschrijven geen domein-specifieke zaken.

Paragraaf 3.3 beschrijft domein-specifieke kenmerken van de omgevingsvisie. Dit zijn niet alleen inhoudelijke kenmerken over de omgevingsvisie zelf. Waar relevant zijn ook kenmerken beschreven die aangeven hoe de omgevingsvisie zich verhoudt tot zaken in breder verband, bijvoorbeeld ten opzichte van andere instrumenten.

3.1 Kenschets rechtsfiguur

Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten stellen elk (integraal) beleid en regels vast over de ontwikkeling, het gebruik, de bescherming en het beheer en onderhoud van de fysieke leefomgeving voor hun grondgebied. Zij leggen dit vast in één of meerdere OW-besluiten.

Elk van deze bestuursorganen heeft in het stelsel voor het omgevingsrecht zijn eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden en daarmee samenhangende instrumenten, waaronder de OW-besluiten.

Het Rijk, de provincie en de gemeenten leggen de hoofdzaken van het te voeren integrale beleid voor de fysieke leefomgeving en de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, de bescherming, het beheer en het behoud van hun gehele grondgebied vast in één omgevingsvisie. De bestuursorganen kunnen ook gezamenlijk een omgevingsvisie opstellen, die zij vaststellen voor het deel dat over het eigen grondgebied gaat.

Integraal betekent dat de visie betrekking heeft op alle terreinen van de fysieke leefomgeving. Het gaat hier om een samenhangende visie op strategisch niveau, niet om een optelsom van beleidsvisies voor de diverse domeinen. Dat is ook de reden dat ieder bestuursorgaan slechts één omgevingsvisie vaststelt: één kenbaar en integraal beleidsdocument met het gehele strategische omgevingsbeleid voor het hele grondgebied.

De omgevingsvisie is als instrument onderdeel van de start van de beleidscyclus, die van beleidsontwikkeling. Een omgevingsvisie biedt een samenhangende beleidsmatige basis voor inzet van juridische, financiële of andere instrumenten om de beleidsdoelen in de visie na te streven en bevat geen regels voor burgers, bedrijven of andere overheden.

De omgevingsvisie is een politiek-bestuurlijk document en bindt uitsluitend het vaststellende bestuursorgaan. Het kent dus geen hiërarchie en geen doorwerking in juridische zin, ook niet tussen bestuurslagen. De verantwoordelijkheden en de omgevingsvisies van een 'hoger' of aangrenzend bestuursorgaan maken uiteraard wel onderdeel uit van de context waarbinnen het desbetreffende bestuursorgaan zijn visie vaststelt. Voor een omgevingsvisie van bijvoorbeeld

beeld een gemeente zullen beleidsontwikkelingen en -documenten van buurgemeenten, provincie en het Rijk wel van betekenis zijn.

3.2 Algemene kenmerken omgevingsvisie

In Tabel 1 tot en met Tabel 3 staan de algemene kenmerken van de omgevingsvisie opgenomen. Deze kenmerken leggen de algemene eigenschappen vast, waarmee informatie over de omgevingsvisie wordt bijgehouden. Doel van deze tabellen is het weergeven van de meest essentiële algemene kenmerken van het instrument zodat de lezer het beter kan plaatsen en vergelijken met bestaande instrumenten, niet om een volledig sluitende beschrijving te geven.

Tabel 1 Juridische kenmerken

Onderwerp	Specificatie
Grondslag rechtsfiguur	Artikel 3.1 Omgevingswet
Vorbereidingsprocedure	Toepassen afdeling 3.4 Awb verplicht
Tijdstip bekendmaking/ terinzagelegging vastgestelde omgevingsvisie	Door bestuursorgaan te bepalen
Inwerkingtreding	Inwerkingtreding op dag na bekendmaking of op in besluit tot vaststelling aangegeven andere datum
Rechtsbescherming	Geen bezwaar en beroep mogelijk
Geldt toepassingsprofiel ook voor ontwerpbesluit	Ja
Rechtsfiguur roept meldingsplicht of vergunningplicht in het leven en/of bevat bepalingen waaraan aanvragen om omgevingsvergunning rechtstreeks getoetst moeten worden	Nee
Rechtsfiguur bevat voor een ieder bindende regels	Nee, rechtsfiguur bevat geen regels

Tabel 2 Kenmerken ten behoeve van metadata en annotaties

Onderwerp	Specificatie
Bevoegde bestuurslaag	Bevoegd tot vaststellen: <ul style="list-style-type: none"> • gemeente • provincie • Rijk
Bestuursorgaan	Bevoegd tot vaststellen: <ul style="list-style-type: none"> • gemeenteraad • provinciale staten • minister

Onderwerp	Specificatie
Mogelijke statussen besluit tot vaststelling of wijziging omgevingsvisie (procedurestatus)	<ul style="list-style-type: none"> • in voorbereiding¹ • ontwerp • geheel onherroepelijk in werking • ingetrokken? • vervallen
Mogelijke documentversies besluit tot vaststelling of wijziging omgevingsvisie	<ul style="list-style-type: none"> • concept² • ontwerp • vastgesteld
Mogelijke statussen objecten geconsolideerde versie omgevingsvisie	Geheel onherroepelijk in werking
OW-besluit kan rechtstreeks ander OW-besluit wijzigen (meervoudig bronhoudersch.)	Nee
Ander OW-besluit kan rechtstreeks onderhavig OW-besluit wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Nee
Normadressaat	Bestuurslaag die omgevingsvisie vaststelt: <ul style="list-style-type: none"> • gemeentebestuur • provinciebestuur • minister
Rechtsfiguur kan gewijzigd worden door wijzigingsbesluiten	Ja
Onderdelen	Besluitonderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • besluit tot vaststelling/wijziging omgevingsvisie zelf
Tekststructuur besluitonderdelen	VrijeTekstStructuur

¹ Deze status is bedoeld voor het interne proces bij het bevoegde gezag en het informele deel van de procedure (participatie, samenwerking)

² Deze documentversie is bedoeld voor het interne proces bij het bevoegde gezag en het informele deel van de procedure (participatie, samenwerking)

Onderwerp	Specificatie
Bij de omgevingsvisie vast te leggen algemene metadata	<ul style="list-style-type: none"> • Type OW-besluit • STOP-profielversie • TPOD-profielversie • Praktijkrichtlijnversie • Beleidsmatig verantwoordelijke overheid • Naam overheid • Bevoegd gezag • CBS-Code overheid • Grondslag • Documentversie • Toepassingsschaal • Ondergrondtype • Ondergronddatum • Naam besluit • Besluitnummer • Relatie ander besluit
Bij de omgevingsvisie vast te leggen procedure-informatie	<ul style="list-style-type: none"> • Datum vaststelling • Datum bekendmaking • Startdatum terinzagelegging ontwerp • Einddatum terinzagelegging ontwerp • Datum inwerkingtreden • Procedurestatus
De omgevingsvisie (het besluit tot vaststelling/wijziging omgevingsvisie) en de geconsolideerde versie daarvan moet kunnen worden geraadpleegd	Besluit tot vaststelling of wijziging omgevingsvisie

Tabel 3 Vergelijking met huidige rechtsfiguren en RO Standaarden

Onderwerp	Specificatie
Vergelijkbaar met/ voortzetting van huidige rechtsfiguur	Structuurvisie op basis van Wro
Voortzetting van instrument in RO Standaarden	Ja, structuurvisie
INSPIRE thema	Planned Land Use: SpatialPlan

3.3 De inhoud van de omgevingsvisie

Deze paragraaf beschrijft de inhoud van de omgevingsvisie, met in subparagraaf 3.3.1 een overzicht van de belangrijkste onderwerpen waar de omgevingsvisie aandacht aan besteedt. Subparagraaf 3.3.2 beschrijft regels en besluiten van bestuursorganen die leiden tot wijziging van het omgevingsplan en is derhalve niet van toepassing op de omgevingsvisie. Subparagraaf 3.3.3 heeft alleen betrekking op het omgevingsplan en is eveneens niet van toe-

passing op de omgevingsvisie. Tenslotte wordt in subparagraaf 3.3.4 ingegaan op de overgang van de bestaande wet- en regelgeving naar de Omgevingswet.

3.3.1

Onderwerpen voor omgevingsvisie

De Omgevingswet geeft geen sluitend overzicht van onderwerpen waarover in de omgevingsvisie uitwerking aan moet of kan worden gegeven. Wel is bepaald welke aspecten de fysieke leefomgeving in ieder geval omvat en welke gevolgen worden aangemerkt als gevolgen voor de fysieke leefomgeving.

In de wet staan vervolgens -soms expliciet, vaker ook impliciet- specifiekere bepalingen over de kenmerken van de omgevingsvisie, zoals beginselen, aanpak en participatie die van toepassing zijn.

Tabel 4 biedt een overzicht van onderwerpen die in de omgevingsvisie aan de orde kunnen komen. Aan Rijk, provincies en gemeenten worden geen verplichtingen gesteld over de inhoud en wijze waarop zij invulling geven aan hun integrale strategische visie op de fysieke leefomgeving. Voor de samenstelling van deze tabel is gebruik gemaakt van de Omgevingswet met de voorgenomen wijzigingen die door het wetsontwerp Invoeringswet Omgevingswet (juli 2018) in de Omgevingswet worden aangebracht.

Tabel 4 Inhoudelijke kenmerken omgevingsvisie

Onderwerp	Bron	Karakterisering/ Toelichting
Inhoud op hoofdlijnen	art. 3.2 lid Ow	Een omgevingsvisie bevat: <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, • de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied, • de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.
Uitgangspunten	art. 2.1 lid 2 Ow art 3.3 Ow	Rekening houden met: <ul style="list-style-type: none"> • samenhang van relevante onderdelen en aspecten van fysieke leefomgeving en van de rechtstreeks betrokken belangen. • een aantal beginselen voor inhoudelijke sturing op het beleid voor de fysieke leefomgeving: <ul style="list-style-type: none"> - voorzorgsbeginsel; - beginsel van preventief handelen; - beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden dienen te worden, en; - beginsel dat de vervuiler betaalt.

Onderwerp	Bron	Karakterisering/ Toelichting
Integrale aanpak		<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunten en wensen voor de fysieke leefomgeving vanuit de verschillende thema's in beeld brengen. • Gewenste kwaliteiten en functies op hoofdlijnen beschrijven, uitgaande van opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. • Samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed, inclusief onder- en bovengrond op verschillende niveaus en het water. • Samenvoegen van verschillende terreinen en het in vroegtijdig stadium verbinden van mogelijk strijdige of juist meekoppelende ontwikkelingen. • Accenten leggen en prioriteiten stellen binnen de omgevingsvisie.
Zelfbindend		<ul style="list-style-type: none"> • Geen doorwerking in juridische zin, ook niet tussen bestuurslagen. • Verantwoordelijkheden en omgevingsvisies van andere bestuursorganen maken wel onderdeel uit van de context waarbinnen het desbetreffende bestuursorgaan zijn visie vaststelt.
Sturingsfilosofie		In de omgevingsvisie kan worden ingegaan op sturingsfilosofie, waarmee de eigen rol van het vaststellende bestuursorgaan bij de realisatie van die visie wordt belicht en de voorziene rol van anderen.
Inzet instrumenten		Beleidsuitwerking en uitvoering vindt in samenhang plaats via de inzet van andere type instrumenten, zoals economische, financiële, juridische, beleidsmatige en communicatieve instrumenten. Voorbeelden van de juridische instrumenten zijn het programma, de omgevingsverordening en het omgevingsplan.
Participatie	Ob	Bij het vaststellen van een omgevingsvisie wordt aangegeven hoe maatschappelijke organisaties, burgers, bedrijven en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.

3.3.2

Regels en besluiten die leiden tot wijziging omgevingsplan

Deze subparagraaf is niet van toepassing op de omgevingsvisie.

3.3.3 *Omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit*

Deze subparagraaf is niet van toepassing op de omgevingsvisie.

3.3.4 *Overgangsfase*

Voor Rijk, provincies en gemeenten is het verplicht een omgevingsvisie vast te stellen. Hoewel de Omgevingswet geen doorwerking kent van de omgevingsvisie van een hoger bestuursorgaan naar de omgevingsvisie van andere bestuursorganen, spelen de omgevingsvisies van andere bestuursorganen wel een rol bij de beleidsvorming.

Voor de omgevingsvisies van gemeenten en provincies is de nationale omgevingsvisie van bijzondere betekenis. Daarom heeft het kabinet het voornemen om de nationale omgevingsvisie al voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet vast te stellen. Voor gemeenten is het van belang om de provinciale omgevingsvisie te betrekken bij het opstellen van hun eigen omgevingsvisie. Daarom wordt de provincies gevraagd om hun omgevingsvisie zo snel mogelijk vast te stellen en geldt er voor hen geen uitgestelde werking van de plicht een omgevingsvisie vast te stellen.

De gemeenten krijgen wel een overgangstermijn: op grond van het overgangsrecht geldt de verplichting een omgevingsvisie te hebben voor hen vanaf een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Gestreefd wordt naar een overgangstermijn van drie jaar. Het overgangsrecht maakt het overigens (onder voorwaarden) voor gemeenten ook mogelijk om al voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie vast te stellen. Er geldt geen overgangsrecht in de zin van een gelijkstelling van onder de oude wetgeving vastgestelde visie-achtige documenten met de omgevingsvisie. Om te voorkomen dat er ten aanzien van bepaalde majeure onderwerpen helemaal geen beleid geldt, blijven de hoofdzaken van gemeentelijke milieubeleidsplannen, verkeers- en vervoersplannen en structuurvisies gelden totdat een gemeentelijke omgevingsvisie van kracht wordt.

4 Annoteren

4.1 Inleiding

Onder annoteren verstaan we het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen die tekst machine-leesbaar maken en/of het mogelijk maken dat bepaalde gegevens op een kaart weergegeven worden. De gegevens worden dus niet direct in de lopende, voor de mens leesbare, tekst weergegeven. Dit hoofdstuk gaat over het annoteren van OW-besluiten.

Een overzicht van alle mogelijke annotaties is opgenomen in het UML (Unified Modeling Language) klassediagram en de bijbehorende tabel (Tabel 6) in Bijlage 3B.

4.2 Annotaties

In het samenstel van STOP en TPOD onderscheiden we drie categorieën van annotaties:

- Bekendmakingswet-annotaties
- Omgevingswet-annotaties
- Service-annotaties

4.2.1 *Bekendmakingswet-annotaties*

Bekendmakingswet-annotaties zijn nodig om te kunnen bekendmaken en te kunnen publiceren en om besluiten te kunnen consolideren. Wanneer deze annotaties niet zijn aangebracht, zal de LVBB het besluit of de publicatie weigeren omdat het proces van bekendmaken en consolideren niet geautomatiseerd uitvoerbaar is. Onder deze categorie vallen de metadata die het besluit beschrijven (zoals het bestuursorgaan dat het besluit genomen heeft, de datum waarop het besluit is genomen en de gebruikte versie van de standaard) en de annotatie die de tekst verbindt met het bijbehorende werkingsgebied.

4.2.2 *Omgevingswet-annotaties*

Omgevingswet-annotaties maken het mogelijk dat het DSO op de beoogde wijze kan functioneren. Voorbeelden zijn het annoteren van Activiteit, Functie en Omgevingswaarde voor OW-besluiten met regels. Hierdoor is het bijvoorbeeld mogelijk om de regels in het DSO activiteitgericht te bevragen. Deze annotatiesoort zorgt er ook voor dat de werkingsgebieden van regels op een kaart worden weergegeven. De presentatiestandaard gebruikt deze annotaties om te bepalen met welk symbool (kleur, lijntype, vlakarcering, etc.) het werkingsgebied wordt weergegeven. Dit zorgt er voor dat wordt voldaan aan de eis dat een besluit kenbaar moet zijn.

4.2.3 *Service-annotaties*

Service-annotaties zijn annotaties die gebruikers een meer gedetailleerd inzicht bieden, maar niet noodzakelijk zijn om het DSO op de beoogde wijze te laten functioneren. Voorbeelden van deze soort zijn de annotaties Thema en Onderwerp.

4.3 Annotaties met een waardelijst

Bij veel eigenschappen van annotaties hoort een lijst (vooraf) gedefinieerde waarden die de eigenschap kan aannemen. De waarden staan niet in de objectencatalogus, maar in een

waardelijst. Om uniformiteit te bevorderen worden zoveel mogelijk eenduidige begrippen gebruikt.

Waardelijsten zijn er in twee vormen: limitatief en uitbreidbaar. In de toepassingsprofielen voor de OW-besluiten bedoelen we daar het volgende mee.

- limitatieve waardelijst: er moet een waarde gekozen worden uit een lijst met vooraf gedefinieerde waarden, er mag geen waarde gebruikt worden die niet op de lijst voorkomt;
- uitbreidbare waardelijst: er is een lijst met vooraf gedefinieerde waarden. Wanneer de gewenste waarde op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Als de gewenste waarde niet op de waardelijst voorkomt, wordt een eigen waarde gekozen.

In paragraaf 5.8 is per annotatie aangegeven voor welke eigenschappen een waardelijst geldt en of deze limitatief of uitbreidbaar is. Tabel 6 in Bijlage 3 laat dat nogmaals in tabelvorm zien.

5 Vormgeving van de omgevingsvisie

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft het model van de omgevingsvisie en voorziet in de vertaling van (een deel van) de kenmerken van Tabel 1 tot en met Tabel 4 uit hoofdstuk 3 naar het model dat de kenmerken structureert en aan elkaar relateert. Het model legt uit hoe de omgevingsvisie zodanig gestructureerd wordt, dat het machine-leesbaar en op een gestandaardiseerde manier uitwisselbaar wordt.

Achtereenvolgens worden besluit, besluitonderdelen en geldende en geconsolideerde versie (5.2 t/m 5.5), de tekststructuur van de omgevingsvisie (5.6), Locatie (5.7) en de toepassing van specifieke annotaties in de omgevingsvisie (5.8) beschreven. Deze onderdelen zijn gebaseerd op IMOP en de UML-diagrammen, als beschreven in Bijlage 3 **Fout! Verwijzingsbron n iet gevonden..**

5.2 Besluit en besluitonderdelen

Een omgevingsvisie heeft een vormvrije tekststructuur en kent geen onderscheid in de drie afzonderlijke besluitonderdelen die voor OW-besluiten met regels wel gelden. Voor de omgevingsvisie geldt dat het bevoegd gezag het besluit tot vaststelling (of wijziging) van de omgevingsvisie, inclusief de inhoud van de omgevingsvisie zelf, aanlevert via de LVBB aan het DSO.

5.3 De besluitonderdelen die aan het toepassingsprofiel moeten voldoen

Hoewel de omgevingsvisie geen afzonderlijke besluitonderdelen kent, moeten zowel de besluiten tot wijziging of vaststelling van het OW-besluit als in de geconsolideerde vorm, in het DSO wel goed raadpleegbaar en bruikbaar zijn. Het besluit en de geconsolideerde versie moeten aan de minimale eisen van STOP en TPOD voldoen. Dat betekent dat een besluit minimaal in xml-formaat moet worden aangeleverd, zodat het besluit en de omgevingsvisie zelf machine-leesbaar zijn. Een nadere uitwerking hiervan volgt in een volgende versie van deze TPOD.

5.4 De actuele geldende versie van de omgevingsvisie

De opeenvolgende besluiten tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie vormen samen de actueel geldende omgevingsvisie van het bevoegd gezag. Belanghebbenden zijn bij raadpleging van de omgevingsvisie verzekerd van het actuele (strategische) beleid op de fysieke leefomgeving van het betreffende bevoegd gezag.

5.5 De geconsolideerde versie van de omgevingsvisie

Naast alle besluiten tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie die samen de actuele omgevingsvisie vormen is er ook een geconsolideerde versie van het omgevingsplan. In de

terminologie van de bekendmakingsregelgeving wordt zo'n geconsolideerde versie ook wel de regeling genoemd. In de geconsolideerde versie worden alle achtereenvolgens genomen wijzigingsbesluiten verwerkt tot een doorlopende versie van de omgevingsvisie.

De geconsolideerde versie vormt de basis voor de weergave van de regeling in de LVBB en van de omgevingsvisie dat in het DSO te raadplegen is. De geconsolideerde versie van de regels van de omgevingsvisie bestaat uit de metadata, tekst, locaties en functionele annotaties. Wanneer bijlagen zijn bijgevoegd worden die in de geconsolideerde versie opgenomen; wijzigingen die door het besluit in bestaande bijlagen worden aangebracht (aanpassingen in bestaande bijlagen of het geheel verwijderen van één of meer bijlagen) worden in de geconsolideerde versie verwerkt.

Naast de geconsolideerde versie van de omgevingsvisie zijn ook alle opeenvolgende besluiten tot wijziging van de omgevingsvisie volledig langs digitale weg te raadplegen.

5.6 Tekststructuur van de omgevingsvisie

In het IMOP is een volledige beschrijving van het IMOP-tekstmodel opgenomen. Het IMOP-tekstmodel benoemt tekstobjecten en beschrijft de structuur waarin die tekstobjecten toegepast kunnen worden. Het tekstmodel geldt voor alle officiële overheidspublicaties. Specifieke typen publicaties hebben een specifiek profiel op het IMOP tekstmodel. IMOP onderscheidt twee soorten Tekststructuren:

- **RegelingStructuur:** teksten met regels, oftewel een artikelsgewijze opzet;
- **VrijeTekstStructuur:** teksten zonder regels, die een vrijere opzet kennen.

In dit document wordt beschreven hoe het IMOP-tekstmodel op de omgevingsvisie moet worden toegepast.

De specificering van de structuur van een omgevingsvisie vindt plaats in twee stappen:

- 1 Hoofdstructurering van de tekst
- 2 Benoemen van tekstelementen

5.6.1 *Hoofdstructurering van de tekst*

De omgevingsvisie zelf, dus ieder besluit tot vaststelling c.q. wijziging van de omgevingsvisie, én de geconsolideerde versie van de omgevingsvisie kennen geen afzonderlijk besluitonderdelen en hebben een **VrijeTekstStructuur**.

5.6.2 *Structurering tekstelementen*

Voor omgevingsvisies zijn vormvereisten tot een minimum beperkt zodat bestuursorganen flexibel zijn om het instrument zoveel mogelijk naar eigen inzicht vorm te geven. De omgevingsvisie bestaat uit vrije tekst in de vorm van Divisies, met inhoud op basis van Alinea's, Figuren, Tabellen en Lijsten. De vrije tekst kan worden ingedeeld volgens een inhoudelijke structuur. Hiervoor heeft het IMOP de volgende kenmerken:

- 1 De opsteller kan de tekst naar eigen inzicht hiërarchisch indelen in divisies.
- 2 De opsteller is vrij om voor elke Divisie een naamgeving voor de Kop, die kan bestaan uit een Label, Nummer en Opschrift, te kiezen (zoals hoofdstuk, paragraaf, etc.).
- 3 De opsteller is vrij om zelf het aantal niveaus van tekstkoppen te bepalen.
- 4 Nummeringen van koppen of een inhoudsopgave zijn niet verplicht. Het betreft afgeleide inhoud, die in de weergave van tekst kunnen toegevoegd worden.
- 5 Voor de inhoud van een Divisie kan gekozen worden voor Alinea, Figuur, Tabel en Lijst.
- 6 Tekst kan inhoudelijk gemarkeerd worden, bijvoorbeeld als een citaat, een casus of een voorbeeld.

7 IMOP biedt een zekere vrijheid in opmaak (tekstkaders, kleurgebruik, lettertypes). Hierbij wordt uitgegaan van een default (minimale) weergave, waarbij het mogelijk is om een eigen weergave toe te voegen.

5.6.3 *Opschrift en nummering van de tekstelementen*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.6.4 *Standaardindeling regeltekst OW-besluit*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.7 Locatie

In deze paragraaf worden de betekenis en werking van Locatie uitgelegd, wordt aangegeven welke eigenschappen voor Locatie nodig zijn (paragraaf 5.7.1) en wordt de stapeling van Locaties beschreven (paragraaf 5.7.2). Tot slot komt de beschrijving van werkingsgebieden in woorden aan de orde (paragraaf 5.7.3).

5.7.1 *Locatie en Werkingsgebied*

5.7.1.1 *Toelichting*

Een Locatie is een met coördinaten afgebakend gebied of object. Locatie bevat één of meer geometrieën. Een Locatie kan aan een inhoudelijke annotatie gekoppeld worden en kan aan de tekst gekoppeld worden.

Belangrijk is te vermelden dat het object Locatie een STOP-gegeven is. Vanwege de centrale rol die Locatie speelt in de toepassingsprofielen in het domein van de Omgevingswet, wordt Locatie ook in dit TPOD beschreven. Een gedetailleerdere toelichting van Locatie is te vinden in de STOP-documentatie.

Locatie en inhoudelijke annotatie

Een Locatie duidt de geometrische afbakening aan van enkele inhoudelijke annotaties, zoals Activiteit, Functie, Onderwerp, Omgevingswaarde en Omgevingsnorm (zie paragraaf 5.8 voor een toelichting op deze annotaties). Daarvoor hebben deze inhoudelijke annotaties de eigenschap Locatie. Wanneer de gewenste annotatie de eigenschap Locatie heeft, is het verplicht deze vorm van Locatie te gebruiken. De Locatie die aan een inhoudelijke annotatie is gekoppeld, wordt Locatie genoemd en niet Werkingsgebied.

Locatie en tekst

In de gevallen waarin geen annotatie wordt toegevoegd of een annotatie wordt gebruikt die geen eigenschap Locatie heeft, zoals Thema, wordt gebruik gemaakt van de vorm van Locatie die aan een tekstelement of tekstfragment is gekoppeld. In een OW-besluit heeft (de inhoud van) een tekstelement of tekstfragment *een werking voor* een Locatie. Een Locatie die aan een tekstelement of tekstfragment is gekoppeld, wordt Werkingsgebied genoemd. Dat geldt voor zowel OW-besluiten met regels als voor OW-besluiten zonder regels. Dit betekent dat OW-besluiten zonder regels óók werkingsgebieden bevatten.

In principe wordt bij ieder tekstelement expliciet een Werkingsgebied aangegeven. Indien er geen Werkingsgebied is gekoppeld aan een tekstelement, geldt hiervoor het volledige Werkingsgebied van het besluit tot vaststelling of wijziging of van het hele OW-besluit. Dit Werkingsgebied kan het grondgebied van het bevoegd gezag zijn dat het OW-besluit heeft vastgesteld, maar dat hoeft niet. Bijvoorbeeld als een Werkingsgebied van het besluit alleen

een deel van het grondgebied van het bevoegd gezag betreft of als een gebied de uiterste grenzen van een projectbesluit aangeeft.

Eigenschappen Locatie

Locatie bevat zoals gezegd één of meer geometrieën. Een geometrie legt een positie vast door middel van coördinaten. Het gaat hier om de geometrische beschrijving en niet om een geografische beschrijving in woorden. Voor geometrie geldt een aantal functionele normen. De tweede eigenschap van Locatie is Idealisatie. Idealisatie geeft aan hoe nauwkeurig het bevoegd gezag Locatie heeft bedoeld en hoe Locatie derhalve geïnterpreteerd moet worden. Een Locatie kan exact bedoeld zijn, maar ook indicatief. Een voorbeeld van dat laatste is als een grens met een formule berekend is; de grens houdt dan geen rekening met de situering van objecten als woningen e.d. terwijl dat in de interpretatie wel zou moeten.

Als Locatie gekoppeld is aan een tekstelement of tekstfragment, kan bij deze koppeling bijgehouden worden wat de idealisatie van de Locatie is. Aan ieder tekstelement of tekstfragment dat aan een Locatie is gekoppeld kan dus een eigen idealisatie toegekend worden. Dat betekent dat eenzelfde Locatie verschillende idealisatie kan hebben, afhankelijk van welk tekstelement of tekstfragment wordt bevraagd.

Wanneer de Idealisatie indicatief is, kan optioneel worden aangegeven met welke marge Locatie geïnterpreteerd moet worden. De marge geeft de afstand in meters voor de interpretatie van de begrenzing aan.

Bij de Locatie wordt de bron bijgehouden. Bron geeft aan of een basisregistratie is gebruikt om geometrieën uit over te nemen en zo ja welke, dan wel dat een geometrie berekend of zelf gecreëerd is.

De noemer is een tekstuele beschrijving van de locatie die de verbinding legt tussen de aanduiding in de tekst van een locatie en de verwijzing naar het informatie-object in de bijlage bij de regels. Voorbeelden voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waar bij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn:

- Ter plaatse van de functie Levendig stadscentrum zijn de volgende activiteiten toegestaan.
- Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een stiltegebied verboden.

5.7.1.2 *Norm*

Locatie heeft de volgende eigenschappen:

- Geometrie: de beschrijving van de positie door middel van coördinaten.
Voor Geometrie gelden de volgende functionele normen:
 - Bij Locatie is Geometrie verplicht.
 - Locatie kan bestaan uit één of meer Geometrieën.
 - Een Geometrie mag alleen een vlak of multivlak zijn.
 - Per Locatie kan de coordinate reference system (crs) verschillen. Deze wordt bijgehouden bij Geometrie. Als een Locatie bestaat uit meerdere Geometrieën moeten deze allemaal dezelfde crs hebben. De standaard ondersteunt de volgende crs-en:
 - EPSG:28992 (=RD) en
 - EPSG:4258 (=ETRS89)
 - Bron: de bron die is gebruikt voor, dan wel de wijze van inwinning van de geometrie. Bron wordt gekozen uit een limitatieve waardelijst.
- Idealisatie: de manier waarop de begrenzing van Locatie geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is. Idealisatie wordt gekozen uit een limitatieve waardelijst. Wanneer de Idealisatie indicatief is, moet worden aangegeven met welke marge Locatie geïnterpreteerd moet worden. De marge wordt aangegeven met decimal [0..1].

- **Marge:** de afstand in meters waarmee de indicatief bedoelde begrenzing van Locatie geïnterpreteerd moet worden. Marge is een optionele eigenschap die alleen kan worden gebruikt wanneer de waarde van Idealisatie indicatief is. De marge is de afstand in meters en wordt aangegeven met decimal.
- **Noemer:** de tekstuele beschrijving van de locatie.

5.7.2 *Stapelning van Locaties*

Deze subparagraaf is (vooralsnog) niet van toepassing voor de omgevingsvisie. Wordt nader uitgewerkt.

5.7.3 *Beschrijving werkingsgebied in woorden*

Deze subparagraaf is (vooralsnog) niet van toepassing voor de omgevingsvisie. Wordt nader uitgewerkt.

5.8 Toepassing van annoteren in de omgevingsvisie

Er zijn verschillende niveaus waarop een OW-besluit verrijkt kan worden met annotaties. De annotatie van een besluit is beschreven op het niveau van het OW-besluit. Dit zijn dus annotaties over het OW-besluit als geheel.

5.8.1 *Begripsbepalingen*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.2 *Meet- en rekenbepalingen*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.3 *Activiteiten*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.4 *Functies*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.5 *Omgevingswaarde*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.6 *Omgevingsnorm*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.7 *Beperkingengebied*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.8 *Thema*

5.8.8.1 *Toelichting*

In de omgevingsvisie kan worden geannoteerd wat het Thema van een tekstelement is. Doel van het annoteren van Thema is het kernachtig weergeven van de grondgedachte achter een onderdeel van het OW-besluit. Er is een uitbreidbare waardelijst voor Thema. Een voorbeeld van een waarde voor Thema is Energie. Thema wordt niet op een kaartbeeld weergegeven.

5.8.8.2 *Norm*

Voor het annoteren van Thema is de volgende eigenschap nodig:

- Thema: de naam van het thema. Voor Thema geldt uit een uitbreidbare waardelijst.

5.8.9 *Onderwerp*

5.8.9.1 *Toelichting*

In de omgevingsvisie kan worden geannoteerd wat het Onderwerp van een tekstelement is. Waar Thema aangeeft wat de grondgedachte achter een onderdeel van het OW-besluit is, is Onderwerp een korte, inhoudelijke weergave van waar een onderdeel van het OW-besluit over gaat. Onderwerp kent een uitbreidbare waardelijst. Op deze waardelijst zijn onder meer onderwerpen uit het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen. Een voorbeeld van een waarde voor Onderwerp is Bodemenergie.

Het annoteren van Onderwerp maakt het mogelijk de tekstelementen met hetzelfde onderwerp samen op een kaartbeeld weer te geven. Ook faciliteert het annoteren van Onderwerp het zoeken en bevragen van het OW-besluit in het DSO. Tot slot kan Onderwerp het opstellen en het beheren van de omgevingsvisie vergemakkelijken.

5.8.9.2 *Norm*

Voor het annoteren van Onderwerp zijn de volgende eigenschappen nodig:

- Onderwerp: de naam van het onderwerp. Voor Onderwerp geldt een uitbreidbare waardelijst.
- Locatie: met de eigenschap Locatie wordt de koppeling gelegd met het gebied waarop het onderwerp van toepassing is.

5.8.10 *Relatiekwalificatie*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.8.11 *Verwijzing*

5.8.11.1 *Toelichting*

Een tekstelement kan een verwijzing naar een ander tekstelement of ander document bevatten, zoals de verwijzing vanuit een tekstelement naar een wettelijke bepaling.

Het gaat hier om een simpele verwijzing; de verhouding tussen het ene tekstelement en het andere tekstelement of document is niet gekwalificeerd (zoals wel het geval is bij Relatiekwalificatie). Met de hier beschreven verwijzing wordt ook uitdrukkelijk niet de verwijzing vanuit tekst naar een informatie-object bedoeld.

Het model maakt het mogelijk de hier bedoelde verwijzing te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de generieke xml-elementen IntRef (voor verwijzingen tussen tekstelementen binnen een document) en ExtRef (voor verwijzingen naar (tekstelementen in) andere documenten).

Bij een verwijzing naar een ander document is aandacht nodig voor de formulering van de verwijzing. Een wijziging in het andere document zou onbedoeld kunnen leiden tot wijziging van de omgevingsvisie zonder dat daar een besluit van het bevoegd gezag aan ten grondslag ligt. Een oplossing daarvoor kan liggen in het expliciet verwijzen naar een bepaalde versie van dat andere document, of meer algemeen naar de versie die geldig is op het moment van terinzageleggen van het ontwerp-besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie dan wel het moment van inwerkingtreden van dat besluit.

5.8.11.2 *Norm*

Voor het maken van de verwijzing wordt gebruik gemaakt van de generieke xml-elementen IntRef (voor de verwijzing naar een ander tekstelement in hetzelfde document) en ExtRef (voor de verwijzing naar (tekstelementen in) een ander document). Feitelijk is dit geen vorm van annoteren.

5.8.12 *Regelkwalificatie*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

5.9 **Standaardfrase als verbinding tussen regeltekst, werkingsgebied en waarden**

Deze paragraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

6 Presentatiemodel toegepast op de omgevingsvisie

De inhoud van een omgevingsvisie dient niet alleen machine-leesbaar te worden aangeboden, kenbaarheid van het besluit en een voor de mens te interpreteren weergave is noodzakelijk. Uitgangspunt is dat de raadpleger de teksten en corresponderende werkingsgebieden overzichtelijk kan interpreteren. De inhoud van een OW-besluit dient dus ook mens-leesbaar te worden aangeboden.

Het presentatiemodel richt zich op de mens-leesbare vorm van het presenteren. Onder presenteren wordt verstaan; het weergeven, visualiseren van de inhoud van een besluit in een voor-gedefinieerde vorm (gebruik van symbolen, kleur, lijndikte, arcering karakterset) conform een afgesproken standaard. Het presentatiemodel beschrijft daarbij de wijze van presentatie van tekst, geometrie van werkingsgebieden (als informatieobject vastgelegd) en annotaties.

6.1 Principes van functioneel weergeven

Bij de weergave van het besluit hanteren we het principe van 'functioneel weergeven'. Daarmee bedoelen we dat de weergave van besluiten, de informatie die vastgelegd is in het besluit, goed zichtbaar moet maken. Het presentatiemodel wil grote complexiteit voorkomen en toch de nodige flexibiliteit bieden in vormgeving. Het presentatiemodel stelt eisen die de eenduidige weergave van deze informatie mogelijk maken. Dit zijn eisen zoals de relatieve grootte van het lettertype van onderdelen ten opzichte van elkaar. Het presentatiemodel gaat niet over de stijl, zoals de exacte korpsgrootte van het lettertype, regelafstand of opmaakstijl van het publicatieblad.

6.2 Presentatie van tekst

Het principe van weergeven van tekst is generiek. Er is echter voor de weergave een onderscheid tussen OW-besluiten met regels en OW-besluiten zonder regels; het verschil zit in de aan- of afwezigheid van een voorgeschreven vaste tekststructuur.

6.2.1 *Presentatie van OW-besluiten met regels*

Voor de presentatie van OW-besluiten met regels is de tekststructuur van de tekstelementen van belang. De toepassingsprofielen van de verschillende OW-besluiten leggen de volgorde van de tekstelementen vast. Deze volgorde wordt uitgedrukt in relatieve groottes ten opzichte van het kleinste element en dient ook gehanteerd te worden bij de opmaak van tekst (korpsgrootte van het lettertype) die aan een gebruiker wordt getoond. De weergave van een hoofdstuk is groter dan de weergave van een paragraafkop.

6.2.2 *Presentatie van tekst voor OW-besluiten zonder regels*

Voor OW-besluiten zonder regels is de structuur vrijer, zie paragraaf 5.6. De weergaveregels zijn hierdoor ook beperkter.

De `VrijeTekstStructuur` heeft als eigenschap dat er maar één tekstelement is: de divisie. Het principe van uitdrukken in relatieve groottes ten opzichte van het kleinste element wordt wel gehanteerd voor teksten met een vrijere structuur door gebruik te maken van het feit dat elementen genest zijn.

De functionele weergave zegt dan iets over een nulpunt (hoogste niveau of laagste niveau) en alle andere regels doen een relatieve uitspraak ten opzichte van het element waarbinnen ze voor komen.

6.3 Presentatie van geometrie van (werkings)gebieden

Alle tekstfragmenten in een OW-besluit zijn via het attribuut werkingsgebied gekoppeld aan het gebied (exacte geometrische begrenzing) waar ze van toepassing zijn. Zie ook paragraaf 5.7.1 over de werkingsgebieden. Ieder tekstfragment is gekoppeld aan één werkingsgebied. Een werkingsgebied heet in het model Locatie.

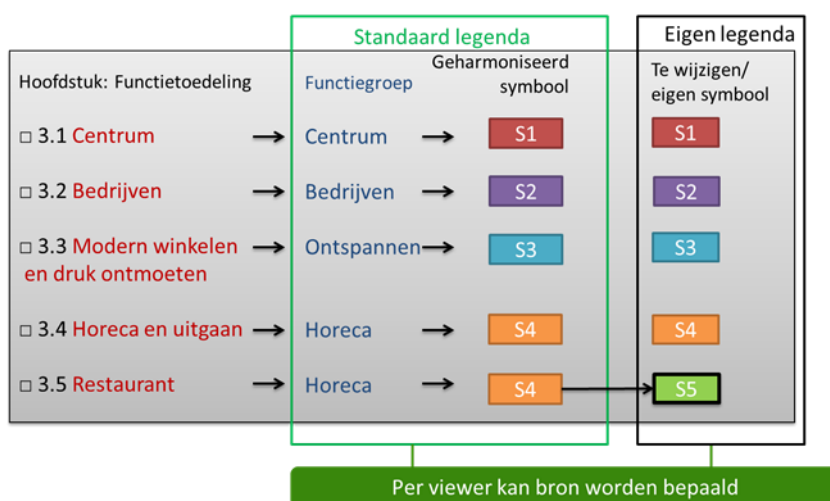
Ook werkingsgebieden dienen op een mens-leesbare wijze gepresenteerd kunnen worden (in een digitale viewer). Het uitgangspunt voor de weergave van objecten met een geometrie is dat de inhoudelijke waarde van het object (zoals bijvoorbeeld een functie, een onderwerp of een norm), bepaalt met welke symboliek (kleur/arcering) een werkingsgebied wordt weergegeven.

Het presentatiemodel bedient twee mogelijkheden om de informatieobjecten weer te geven (in een digitale viewer).

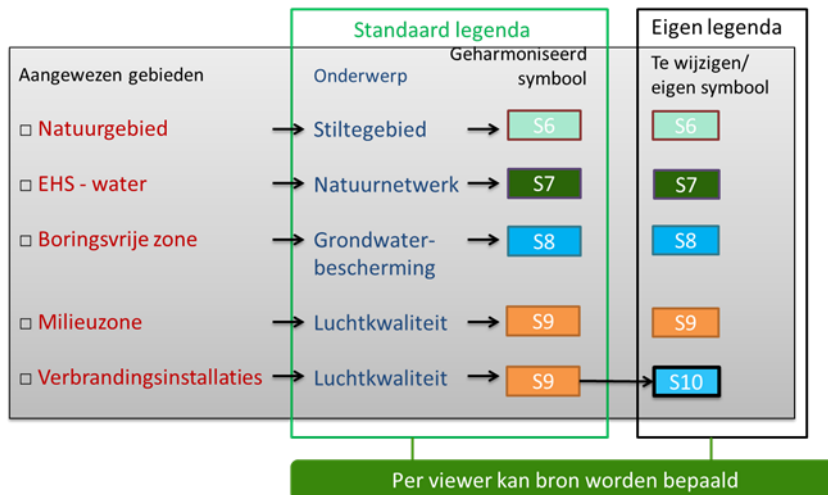
- Symbolisatie op basis van een afgesproken standaard symbolisatie.
- Een eigen symbolisatie die afwijkt van de standaard symbolisatie.

In het toepassingsprofiel van ieder OW-besluit wordt bepaald welke werkingsgebieden er van toepassing zijn in dat type OW-besluit en er wordt ook in geregeld op basis van welke eigenschappen (annotaties) van deze gebieden, de werkingsgebieden gepresenteerd worden in een kaart of viewer.

Voor elk OW-besluit worden afspraken gemaakt over standaardsymbolisatie. Hiermee wordt bedoeld dat er afspraken worden gemaakt over een vaste symbolisatie van vergelijkbare geo-objecten. De algemene werking van de symbolisatie wordt geïllustreerd aan de hand van voorbeelden uit het omgevingsplan en omgevingsverordening in de eerste box in respectievelijk Figuur 1 en Figuur 2.

Figuur 1 Voorbeeld van het kenmerk Functiegroep uit een omgevingsplan

Figuur 2 Voorbeeld van het kenmerk Onderwerp uit de omgevingsverordening

Figuur 1 illustreert de functietoedeling binnen een Omgevingsplan. De functietoedeling in dit voorbeeld kent een vijftal Functies. Deze zijn geannoteerd als Functie en hebben een Functiegroep meegekregen.

In dit voorbeeld is Functiegroep een mogelijkheid om de vergelijkbaarheid van de weergave aan te koppelen. De Functiegroep kent een waarde, deze waarde is gestandaardiseerd; dat wil zeggen dat er afspraken over zijn gemaakt en de mogelijke waarde is gelimiteerd. Aan die waarde voor Functiegroep kan een standaard (afgesproken) symbolisatie worden gekoppeld. Dat betekent dat die koppeling tussen de waarde voor de Functiegroep gekoppeld is aan een standaard weergave uit een symbolenbibliotheek. Door het toewijzen van de Functiegroep, wordt de presentatie van het object dan standaard geregeld.

In Figuur 1 is het voorbeeld uitgewerkt waarbij de 'Functiegroep horeca' altijd (standaard) oranje wordt weergegeven,

Het hanteren van een standaard-symbolisatie biedt vooral mogelijkheden om geüniformeerde weergave te genereren, bijvoorbeeld voor een landelijk overzicht. Het biedt ook voordelen voor eenvoud in beheer en het komt de leesbaarheid van de kaart ten goede en het aantal mogelijkheden wordt gelimiteerd.

Het presentatiemodel biedt echter nog een tweede mogelijkheid om werkingsgebieden weer te geven; namelijk door een eigen symbolisatie mee te geven. De opsteller kan hierdoor de keuze maken (bewust) af te wijken van een standaard symbolisatie. In het voorbeeld van Figuur 1 wordt de symbolisatie van het restaurant, dat wel onder de Functiegroep horeca valt, niet (standaard) oranje maar groen weergegeven.

Deze systematiek is tevens te hanteren voor werkingsgebieden waarvoor geen symbolisatie afspraken zijn gemaakt.

Symbol

De weergave wordt uiteindelijk via de symbolisatie vastgelegd in een symboolkenmerk. Feitelijk is het Symbool ook een kenmerk. Deze vorm van annotaties is te vergelijken met een waarde uit een symbolenbibliotheek die meegegeven wordt. De symbolenbibliotheek is te vinden in het 'presentatie model'.

6.4 Uitwerking Presentatiemodel voor de omgevingsvisie

In hoofdstuk 5 zijn de systematiek van annoteren en de te gebruiken annotaties beschreven. Daar is ook aangegeven dat een aantal annotaties (en hun eigenschappen) een rol speelt bij de weergave van werkingsgebieden op een kaartbeeld. In Tabel 5 is per OW-besluit weergegeven voor welke annotaties dat het geval is.

Tabel 5 Annotaties die zorgen voor de weergave op een kaartbeeld

		Omgevingsplan	AMVB MR	Omgevingsverordening	Waterschapsverordening	Omgevingsvisie	Projectbesluit
OW-besluit structuur	RegelingStructuur	X	X	X	X		
	VrijeTekstStructuur					X	X
Annotaties	Omgevingsnorm	X	X	X	X		
	Activiteit	X	X	X	X		
	Onderwerp	X	X	X	X	X	X
	Functie	X		X			
	Omgevingswaarde	X	X	X			
	Beperkingengebied	X	X	X	X		

De volgende paragrafen laten door middel van voorbeelden zien hoe de annotaties zorgen voor de weergave op het kaartbeeld.

6.4.1 *Activiteit*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

6.4.2 *Functie*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

6.4.3 *Omgevingswaarde*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

6.4.4 *Omgevingsnorm*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

6.4.5 *Onderwerp*

Onderwerp geeft een korte, inhoudelijke weergave van waar een onderdeel van het OW-besluit over gaat. De annotatie Onderwerp zorgt er voor dat onderdelen met dezelfde On-

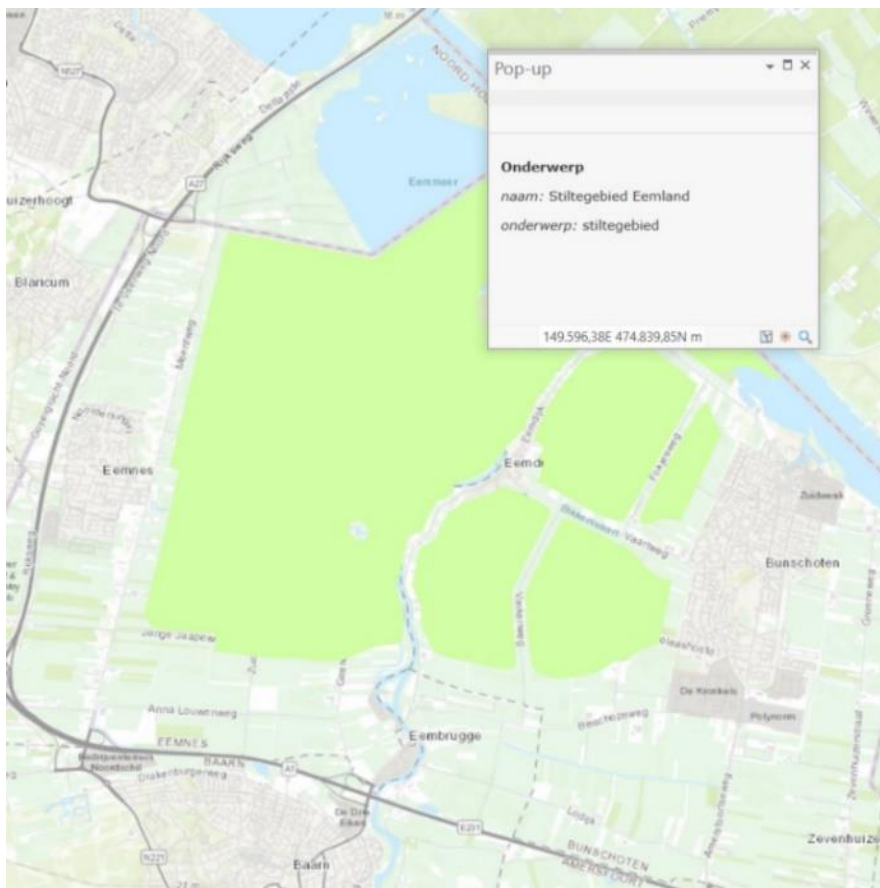
derwerp-annotatie met dezelfde symboliek op een kaartbeeld worden weergegeven. Voor Onderwerp bestaat een uitbreidbare waardelijst.

Eén van de waarden van de waardelijst Onderwerp is Stiltegebied. Wanneer regels over stiltegebieden worden geannoteerd met het Onderwerp Stiltegebied zorgt de symboolcode van dit onderwerp voor weergave met een lichtgroene kleur, zoals weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3 Voorbeeldweergave Onderwerp

Door deze methodiek worden de werkingsgebieden van een stiltegebied door middel van de annotatie Onderwerp Stiltegebied met een lichtgroene kleur op het kaartbeeld weergegeven, zie Figuur 4.

Figuur 4 Voorbeeld weergave Stiltegebied op kaartbeeld d.m.v. annotatie Onderwerp Stiltegebied

6.4.6 *Beperkingengebied*

Deze subparagraaf is niet van toepassing voor de omgevingsvisie.

7 Openstaande vragen en issues

Vraag / Issue	Omschrijving
Metadata uitwerken	De huidige genoemde metadata zijn nog niet definitief vastgesteld. Wellicht zal deze nog aangepast worden.
Voorbeelden en figuren	De voorbeelden en figuren in deze TPOD lichten het mechanisme toe (hoe werkt het?), maar zijn veelal ontleend aan situaties die met name in het omgevingsplan van toepassing zijn. De voorbeelden en figuren dienen toegespitst te worden op situaties die meer op de omgevingsverordening toegesneden zijn.
Invulling verschillende niveaus van digitalisering van omgevingsvisie	De reeks van ideeën en wensen van de vier niveaus voor de mate van digitalisering van de omgevingsvisie nader uitwerken. Tevens onderzoeken of wettelijk bepaalde eisen, beginselen en onderwerpen geannoteerd moeten worden conform het hoogst benoemde niveau.
Concretisering minimale eisen aanlevering LVBB en DSO	De minimale eisen voor de aanlevering van een omgevingsvisie aan LVBB en DSO zullen nader uitgewerkt moeten worden
Thema en Onderwerp	Nader onderzoeken hoe annotaties Thema en Onderwerp in de omgevingsvisie zich tot elkaar verhouden en/of een hiërarchie wenselijk is.
Uitwerking van toepassing van Locaties en werkingsgebieden	Onderzoeken van de mogelijkheden om Locaties te stapelen en werkingsgebieden te beschrijven in woorden
Grenzen en symbolen op kaart	Uitwerking indicatieve begrenzing van locaties en weergave van symbolen op kaarten in de omgevingsvisie
Niet-gebiedsgebonden informatie	Uitwerking van ontsluiting niet-gebiedsgebonden informatie-elementen
Verwijzing naar andere instrumenten	Uitwerken verwijzing naar andere instrumenten, zoals Programma, Omgevingsverordening en Omgevingsplan
Zoekingangen gebruikers	Nader verkennen wat de 'zoekingangen' van gebruikers is, mede in relatie tot de mogelijkheden van de DSO-viewer
Waardelijsten aanvullen	De inhoud van de waardelijsten van Onderwerp en Thema zal in samenwerking tussen provincies, gemeenten en waterschappen verder worden aangevuld

8 Bijlagen

Bijlage 1 Ontwerpkeuzen

De volgende ontwerpkeuzen zijn gemaakt bij het opstellen van het OW-besluit. Ontwerpkeuzen worden continue afgestemd met het werkveld en kunnen derhalve wijzigen. Ontwerpkeuzen geven een aanzet tot een oplossingsrichting incl. rationale voor die specifieke oplossingsrichting.

Voor de omgevingsvisie zijn geen (van de standaard) afwijkende ontwerpkeuzen van toepassing.

Bijlage 2 Toelichting op hoofdlijnen van STOP en IMOP

Modellering

In het kort bestaat het model uit objecttypen, annotaties en waardenlijsten waarmee een OW-besluit verrijkt kan worden. De annotaties binnen een OW-besluit zorgen voor de machineleesbaarheid. Het bovenliggende STOP-model beschrijft hoe deze annotaties (subject, eigenschap en waarde) in het model passen. Deze annotatie is gekoppeld aan de tekst en het werkingsgebied. Hierdoor kunnen de verschillende waarden van een normerende regel verbonden worden met verschillende werkingsgebieden.

Verklaring model

De bovenstaande abstracte beschrijving van het model wordt gevisualiseerd in UML klassediagrammen in Bijlage 3. Individuele elementen in het model (die voor de scope van dit document objecttypen genoemd zijn) worden in meer detail toegelicht in de objectcatalogus (STOP/TPOD vocabulaire). Het gebruik van UML klassediagrammen en het gebruik van de termen objecttype / objectcatalogus dienen niet vanuit een software-implementatie perspectief geïnterpreteerd te worden.

Daarentegen zijn deze een ondersteuningsmiddel om het toepassingsprofiel voor de OW-besluiten en de inhoud en structuur ervan, beter te begrijpen. De diagrammen, de objecttypen daarin en de objectcatalogus tonen:

- Wat de mogelijkheden zijn om een OW-besluit te verrijken met annotaties (die ervoor zorgen dat het OW-besluit machine leesbaar en op een standaard manier uitwisselbaar wordt).
- Welke elementen in OW-besluiten met annotaties verrijkt kunnen worden.
- Waaruit de annotaties kunnen bestaan in welk document/besluit (welke gegevens hierin kunnen voorkomen).

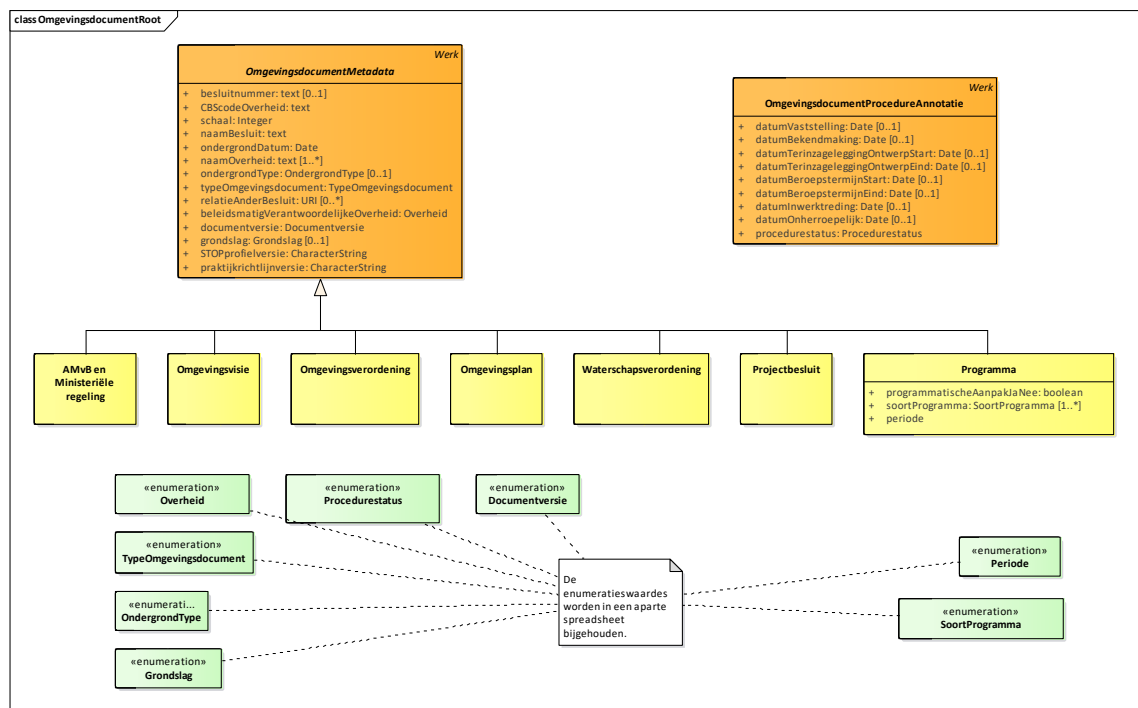
Een objecttype is een blok in de diagrammen, zoals OW-besluit. Van een objecttype kan informatie bijgehouden worden in eigenschappen, zoals datumVaststelling.

In Bijlage 3 wordt uitgebreid uitleg gegeven over de diagrammen, de relaties tussen de objecttypen en de verschillende kleuren van de objecttypen.

Bijlage 3 UML klassediagrammen voor OW-besluiten

A. UML klassediagram voor metadata van OW-besluiten

Figuur 5 geeft de annotaties weer die aan een OW-besluit kunnen worden toegevoegd op documentniveau. De getoonde objecten horen bij imop:OfficiëlePublicatieDocument en zijn in de verschillende TPOD vocabulaires voor de desbetreffende OW-besluiten specifiek uitgewerkt.

Figuur 5 UML klassediagram met de beschikbare annotaties op Documentniveau

Er zijn verschillende niveaus waarop een OW-besluit verrijkt kan worden met annotaties. De annotaties op documentniveau gelden voor het volledige OW-besluit (op een document/besluit als geheel).

Het kleurgebruik in de diagram is een aanvullende illustratie om aan te geven op welk niveau de objecttypen en eigenschappen geldig zijn en uit welk model deze afkomstig zijn:

- TPOD-onderdelen en eigenschappen die geldig zijn voor elk documenttype binnen het domein van de Omgevingswet zijn met oranje aangegeven.
- TPOD-objecttypen en eigenschappen die niet horen bij één bepaald documenttype (maar die specifiek zijn voor één bepaald, of enkele, documenttype(n)) zijn met geel aangegeven.
- Waardenlijsten zijn met groen aangegeven (deze geven aan waar een bepaalde eigenschap uit kan bestaan).

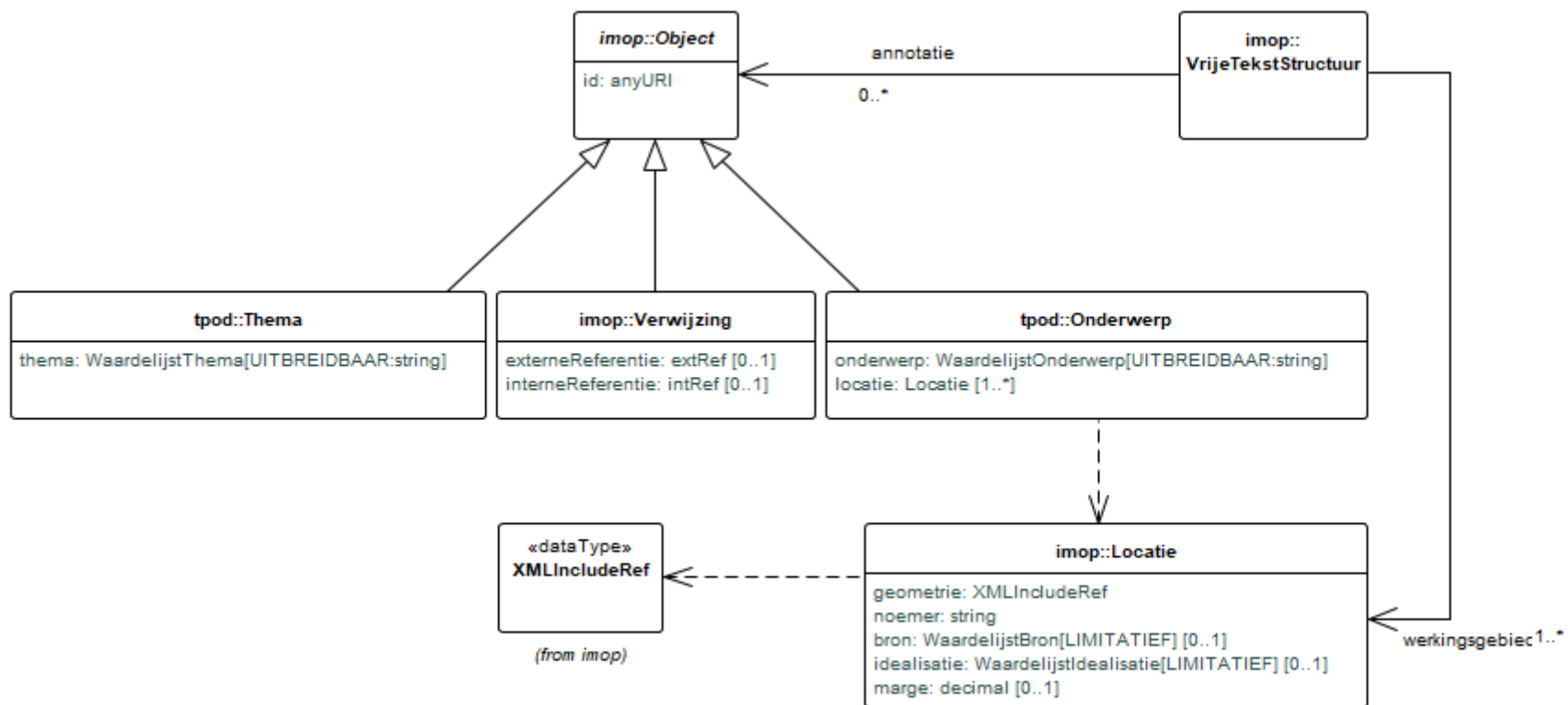
B. UML klassediagram met annotaties voor de Omgevingsvisie

Daar waar de annotaties op documentniveau die in Figuur 5 zijn weergegeven het OW-besluit als geheel verrijken met metadata, beschrijft Figuur 6 de mogelijkheden om specifieke stukken tekst in de Omgevingsvisie te kunnen annoteren met semantiek.

In Tabel 6 zijn de klassen (kolom "Klasse") en eigenschappen (kolom "Eigenschap") uit Figuur 6 gespecificeerd. Voor iedere klasse, eigenschap en waardelijst zijn definities (kolom "Definitie"), het verplichte of optionele gebruik (kolom "Verplicht/ Optioneel"), het waardebereik (kolom "Waardebereik") en de toepassing voor de weergave van het OW-besluit (kolom "Weergavekenmerk") aangeduid.

Voor waardelijsten biedt Tabel 6 enkel de namen en definities. De waarden van waardelijsten (de vulling) worden separaat beschikbaar gesteld. Waardelijsten die eindigen op "[UITBREIDBAAR:string]" zijn uitbreidbaar; er mag gekozen worden uit een lijst met vooraf gedefinieerde waarden, maar er mag ook een eigen waarde gebruikt worden die via een "string" veld gedefinieerd kan worden.

Waardelijsten die eindigen op "[LIMITATIEF]" zijn limitatief; er moet een waarde gekozen worden uit een lijst met vooraf gedefinieerde waarden. De waarden van waardelijsten (de vulling) worden separaat beschikbaar gesteld.

Figuur 6 UML klasse diagram met de beschikbare annotaties voor de omgevingsvisie

Tabel 6 Specificatie van klassen en eigenschappen van annotaties voor de Omgevingsvisie

Klasse	Eigenschap	Definitie	Waardebe- reik	Verplicht/ optioneel	Weergave- kenmer
VrijeTekst- Structuur		Voor de definitie hiervan wordt verwezen naar IMOP documentatie.			
Verwijzing		De verwijzing vanuit een regel naar een tekstelement.		Optioneel	
	externeReferentie	De verwijzing naar (tekstelementen in) een ander document.	extRef	Optioneel	
	interneReferentie	De verwijzing naar een ander tekstelement in hetzelfde document.	intRef	Optioneel	
Object		Object dat onderdeel uitmaakt van een besluit.		Optioneel	
	id	De unieke identifier van het object.	anyURI	Verplicht	
Locatie		Een op zichzelf staande geometrische afbakening van een ruimte in de fysieke leefomgeving.		Verplicht	
	geometrie	Een vlak of volume, d.m.v. coördinaten op een kaart weergegeven en begrensd, dat een representatie is van een gebied in de fysieke leefomgeving.	XMLIncludeRef	Verplicht	Ja
	noemer	De tekstuele beschrijving van de locatie.	string	Verplicht	
	bron	De bron die is gebruikt voor, dan wel de wijze van inwinning van de geometrie.	Waardelijst-Bron[LIMITAT IEF]	Optioneel	

Klasse	Eigenschap	Definitie	Waardebe- reik	Verplicht/ optioneel	Weergave- kenmer
	idealisatie	De manier waarop de begrenzing van Locatie geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is.	Waardelijst- Idealisa- tie[LIMITATIE F]	Optioneel	
	marge	De afstand in meters waarmee de begrenzing van Locatie geïnterpreteerd moet worden.	decimal	Optioneel	
Thema		Kernachtige weergave van de grondgedachte achter een onderdeel van het OW-besluit.		Optioneel	
	thema	De naam van het thema.	Waardelijst- The- ma[UITBREID BAAR:string]	Verplicht	Ja
Onderwerp		Korte, inhoudelijke weergave van waar een onderdeel van het OW-besluit over gaat.		Optioneel	
	onderwerp	De naam van het onderwerp.	Waardelijst- Onder- werp[UITBREI DBAAR:string]	Verplicht	Ja
	locatie	Het gebied waar het onderwerp van toepassing is.	Locatie	Verplicht	
Waardelijst- Bron[LIMITAT IEF]		De limitatieve waardelijst waaruit de bron geselecteerd kan worden		Verplicht	

Klasse	Eigenschap	Definitie	Waardebe- reik	Verplicht/ optioneel	Weergave- kenmer
XMLInclu- deRef		De referentie van het element waarnaar verwezen wordt.		Verplicht	
Waardelijst- Onder- werp[UITBREI DBAAR:string]		De uitbreidbare waardelijst die hoort bij onderwerp.		Verplicht	Ja
Waardelijst- The- ma[UITBREID BAAR:string]		De uitbreidbare waardelijst die hoort bij thema.		Verplicht	Ja
Waardelijst- Idealisa- tie[LIMITATIE F]		De limitatieve waardelijst die hoort bij idealisatie.		Verplicht	
decimal		Het decimale talstelsel bestaande uit de cijfers 0 tot en met 9.		Verplicht	
extRef		External Reference is een standaard XML element waarmee kan worden gerefereerd.		Verplicht	
intRef		Internal Reference is een standaard XML element waarmee kan worden gerefereerd.		Verplicht	
String		Karakters gedefinieerd volgens standaarden zoals Unicode of ISO 8859-1.		Verplicht	